

Lesson 41

Ga'i kahagad me' a'a bangsa Isra'elin

Paglista 13,14

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Pala'us ne kite bi ngaya amban dem Kitab Tawrat. Kata'uhanbi hep we' Kitab Tawratin iye tagna' Sulat me' Kanabihanin. Duk diyalem Kitab Tawrat, niya' limen jūd. Dem jūd tagna'in, inēnan **Panagna'an**, ta'ayate bang sa'ingge dusehin pa'asek dem dunya duk we' sabab dusehin niya' kabinsana'an, kamatey duk hukuman. Saguwa' bakas takaleta isab we' niya' gara' Tuhanin supaya Apu' Adam duk me' tubu'nen tatimbul amban hukuman sabab duseden, hātinen tatimbul amban pinadem ebbut narka'. Bakas ta'ayate ne we' nanggup Tuhanin mapitu dembuwa' Manimbulin matey ganti' madusehanin supaya Tuhanin maka'ampun duse duk masi pe iye bentel. Bakas ta'ayate isab dem jūd Panagna'an we' pene' Tuhanin Nabi Ibrahim duk nanggup iye we' hinangne iye bangsa hadje duk we' amban bangsa inin paguwa' me' nabihin duk ujudnen paguwa' Manimbul dunyahin.

Si jūd kaduwenen dem Kitab Tawratin, inēnan **Paglappas**, ta'ayate bang sa'ingge me' tubu' Nabi Ibrahim, me' a'a bangsa Isra'elin, tinimbul we' Tuhanin amban pamanyaga'an siye si lahat Misirin pinalabey amban Nabi Musa. Bo'o Tuhanin me' bangsa Isra'elin tahala' amban lahat Misir duk pandu'anne siye diyalem lahat toho' manamal duk ga'i tataneman pī si Punu Sinai. La'i si punu miya'an pangurungne siye sara'nen duk tolo'anne siye lān pagkurbanin, we' niya' hayep subey matey ganti' a'ahin supaya Tuhanin maka'ampun duse a'ahin.

Si lesson dehelluhin ta'ayate we' da'ak Tuhanin Nabi Musa duk me' a'a Isra'elin ngahinang **Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin** duk subey hinangde hāp manamal, pegge' mabaya' Tuhanin patenna' si diyalemande. Pag memes ne kēmon, “*kadebbunan we' gabunin Luma'*”

Tolda Pagharapan duk Tuhanin duk penno' we' sahaya TUHANIN Bilik Tamanan Masutsihin.” (Paglappas 40:34) Pakitehan Tuhanin si me' a'a Isra'elin we' mabaya' te'ed iye magtuhut duk siye, saguwa' pakitehanne isab siye we' ga' niya' makajari patapit si iye luwal bang niya' laha' kurban bakas pagkurban la'i si pagkurbanan si bihing gawang Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin. Luma' Pagharapan duk Tuhanin sampay me' kurbanin **umbaga'an hadja duk kuwe' bentuk lingew Manimbulin hadja** mapitu si pesōngan si dunya amban surga'in. Patenna' iye tu'u si dunya duk matey bu'us laha'nen manjari kurban mekepuwas dusehin.

Dem **katellu jūd Kitab Tawratin**, inēnan **Me' Sara'**, sinulat we' Nabi Musa me' sara' magpahāti te'ed bang sa'ingge me' a'a Isra'elin subey nōng si Tuhan me' kurbanden supaya puwas duseden. Lalem te'ed jūd inin duk ga' niya' taymte mayam si kēmon diyalemnen. Bang ta'ayabi jūd inin dihananbi, takitebi duwe bissā sinulat la'i labi min duwe hatu. Me' tolo' ma'ekkahin diyalem jūd inin to'o du sabab me' duwe bissā inin. Me' duwe bissā importante inin *“Sutsi”* duk *“Laha”*. Ine jānnen hangkan duwe bissā inin daran tina'at dem jūd inin? Pegge' importante te'ed we' a'ahin subey tasabutde inin, we' **sutsi Tuhanin** duk we' *“ta'ampun hadja duse manusiya'in bang niya' laha' bu'us!”* (Hibrani 9:22) Jūd katellu diyalem Kitab Tawratin nolo'an me' a'a Isra'el masaley bang sa'ingge a'a madusehanin – kuwe' bantuk lege siye we' duse – makajari patapit si Tuhan masutsihin. Pakitehan Tuhanin papasti' we' ga' niya' makajari patapit si iye, luwal bang niya' laha' kurban. Bu kurban iyan umbaga'an Manimbul Masutsihin mapitu si dunya si pesōnganin bu matey ganti' madusehanin supaya kabayedan duseden.

Na, kuwe'itu payamante ne si **jūd ka'ampat** diyalem Kitab Tawratin, jūd inēnan **Paglista**. Diyalem jūd inin batsate sabab me' bangsa Isra'el patenna' la'i si po'on punu Sinai me' den tahun. Sasang tahun inin ekka tinolo'an siye we' Tuhanin duk inurungan kata'u Nabi Musa nulat ma'ekkahin me' tabatsate diyalem Kitab Tawrat kuwe'itu inin.

Saguwa' duma'in iye niat Tuhanin we' patenna' me' bangsa Isra'elin diyalem lahat toho' duk ga'i tataneman miya'an salama-lama. Hangkan dembuwa' ellew da'ak Tuhanin siye tahala' duk lumengngan duk pala'us si lahat hāp manamal bakas pananggupne siyehin, hātinan lahat Kana'an. Inakahan kite dem Kitab we' ellew patahala'de amban Sinaihin, pa'angkat gabunin ngadebbunan Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin duk padehellu amban siye. **TUHANIN dihananne** mandu'an siyehin, padehellu iye diyalem **gabun** bang ellew duk dem **kayat ebbut** bang sangem supaya tapakitehanne siye lānin.

Hangkan me' bangsa Isra'elin nuhut gabunin bang ellew duk kayat ebbutin bang sangem taman tekka siye si taras lahat Kana'an, lahat bakas pananggup Tuhan pu Nabi Ibrahimin duk tubu'nen masaley. Ga'

takeyipat Tuhanin sanggupnen. **Pegge' kapangandelan Tuhanin duk balakatan iye, tekka ne me' a'a Isra'elin si taras lahat Kana'an, iye lahat inēnan kuwe'itu Isra'el atawa Palestine.**

Saguwa' lahat Kana'anin penno' ne we' a'a. Ekka me' a'a Kana'anin duk balakatan siye. Sa'ingge me' bangsa Isra'elin makajari magdapu' si lahat miya'an? Bang amban siye hadja ga'i makajari, saguwa' **Tuhanin sōng pangurungne si siye lahat miya'an.** Ga' niya' hunit bang si Tuhan! Bakas nanggup Tuhanin pu Nabi Ibrahim, pa'inne: *“Pangurungku lahat Kana'an inin si me' tubu'nun!”* Maggara' ne Tuhanin mapatey me' a'a Kana'anin duk padapu'ne lahat miya'an si me' tubu' Nabi Ibrahim, me' bangsa Isra'elin. Importante te'ed we' tasabutte we' ekka te'ed me' duse a'a Kana'anin. Hadje duseden pegge' ba'isan siye manamal duk bisan anakden sōngande pagkurban si tuhan-tuhanden. Bakas pasensiya Tuhanin si me' a'a Kana'anin, saguwa' sigi-sigi pesōngde me' hinangande meke'ia'-iya' duk magdusehin. Hangkan maggara' Tuhanin ngurungan lahatden si me' bangsa Isra'el.

Na, kuwe'itu batsate ne amban dem jūd ka'ampat dem Kitab Tawratin duk kata'uhante bang ine palabey si me' a'a Isra'elin pag tekka siye si taras lahat Kana'an. Diyalem kapitulu sempuktellu pa'in Kitabin:

(Paglista 13) ¹ *Pa'in Tuhanin pu si Musa,* ² *“Da'akun me' lella sinduwehin pī ngaliling lahat Kana'an, sōng pangurungku si me' a'a Isra'elin. Amban kēmon bangsaden da'akun pī dembuwa' me' nakura'den.”* ³ *Hangkan, pegge' dina'ak we' TUHANIN, da'akne sempukduwe lella pī amban pala'ihande, lahat toho' inēnan Paran miya'an...* ²¹ *Ubub lumengngan ne siye ngaliling lahatin....*

²⁵ *Pag ubus ampatpū' bahangi, balik ne siye amban pangalilingande lahatin.* ²⁶ *Balik siye pī pu si Musa duk si Harun duk kēmon bangsa Isra'elin hap Kades si lahat toho' inēnan Paranin. Ubub magsuwi-suwi ne siye pu si Musa duk si Harun duk si kēmon magtipun mala'ihin duk pakitehande siye me' buwa' kayu si lahat miya'an.* ²⁷ *Inin inakahande si Musahin: “Pī kami si lahat sa bakas dina'aknun, bu hāp te'ed lahatin, kuwe' bentuk hāp ka'ellumanin; ine-ine tinanem atawa me' hayep inipat magjatu hadja! O, tiya' buwa' kayunen.* ²⁸ *Saguwa' me' a'a mapatenna' mala'ihin basag te'ed, duk puwebloden hadje te'ed duk haget kuwe' kuta'. Niya' isab takite kami a'a langkew duk hadje, tubu'an Anakim!”*

³⁰ *Ubub missā si Kaleb, dembuwa' me' lella bakas mangaliling lahatin, supaya padeheng me' a'ahin muggutan si Musa, pa'inne, “Subey kite bi pī magdapu' si lahat miya'an, pegge' bugtu' takole' kami!”* ³¹ *Saguwa' me' lella sinduwehin bakas sawe'de magtuhutin*

pa'inde, “Ga'i makajari usa'te bi me' a'a miya'an; pesōng siye basag amban kite bi!” ³² La'at inakade si me' a'a Isra'elin sabab lahat bakas ililingden. Pa'inde, “Ga'i makajari patenna'an lahat iyan. Kēmon me' a'a takite kamihin langkew duk hadje te'ed. ³³ Ngite kami tubu'an Anakim la'i, me' tubu' me' Nepilim masaley.... Pangalessahan kami di kamihin kuwe' sa' hadjehan ampan si matahande.”

(Paglista 14) ¹ Magkilahap kēmon me' a'ahin pegge' kadahitan siye duk **magtāring** siye sangem miya'an. ² Kēmon me' a'a Isra'elin **muggutan** si Musa duk si Harun, duk kēmon siye pa'inde, “Hāp pe kite bi miya'an matey la'i si Misir, atawa tu'u si lahat matoho' inin!” ³ We'ey kite bi bo'o TUHANIN pitu si lahat inin duk kite bi matey magbono? Bugtu' siggewde andaten duk me' anakten kuwe' tinaban. Hāp pe kite bi balik hap Misir!” ⁴ Ubus pa'inde dangan pī si dangan, “Subey kite bi mene' nakura' seddili duk pī kite bi balik hap Misir!” ⁵ Ubus si Musa duk si Harun pakapang si harapan kēmon me' a'a Isra'el magtipun mala'ihin. (Tinalew siye, kaw siye pagmulka'an we' Tuhanin.) ⁶ Si Yussa' anak si Nun duk **Kaleb** anak Jepunne, kaduwangan siye bakas nuhut ngaliling lahatin, suse manamal hangkan garetde semmekden ⁷ duk pa'inde si kēmon me' a'ahin, “Lahat bakas pabutasan kamihin hāp te'ed manamal. ⁸ Bang kahāpan TUHANIN si kite bi, bo'one kite bi diyalem lahat iyan duk pangurungne kite bi lahatin, iye lahat hāp te'ed ka'ellumanin; ine-ine tinanem atawa me' hayep inipat magjatu hadja. ⁹ Da'a hadja ka'am nguntara si TUHAN. Duk da'a ka'am tinalew si me' a'a lahat miya'an pegge' nganda'ag du kite bi mura. Me' tuhan-tuhanden ga'i ne basag, **saguwa' tinabangan kite bi we' TUHAN Maniya'in**. Da'a ka'am tinalew si siye.”

¹⁰ **Saguwa' kēmon me' a'a magtipun mala'ihin missā ne we' sōng papateyde siye tinibag**. Ubus pabagala si kēmon me' a'a Isra'elin sahaya TUHANIN si Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin. ¹¹ Pa'in TUHANIN pu si Musa, “**Sumiyan pe ku pinahadje we' me' a'a inin? Sumiyan pe siye ngatu kahagad si aku? Bisan pe ekka hinanganku meke'ulali' si matahande, masi pe siye ga'i kahagad!**”

Na, padeheng ne dahu' kite bi. Takalebi ke bang sa'ingge langgalan me' a'a Isra'elin sara' Tuhanin duk palanggalande iye bissā? Takite bi ke we' ga'i siye kahagad? Tahātibi ke we' tuksa'de Tuhanin we' ga'i tumananne sanggupnen? Awe', ellew miya'an magduse te'ed me' a'a Isra'elin pegge' ga'i kahagadde pananggup Tuhanin we' pangurungne siye lahat Kana'anin. **Ga'i kahagadde me' bakas pananggup Tuhan** pu Nabi Ibrahimin, Nabi Ishakin, Nabi Yakubin, Nabi Yusupin, duk Nabi Musahin. Sali' du siye duk me' a'a ma'ekka kuwe'itu inin, pa'inde,

“Kahagad kami si Tuhan duk me' nabinen!” Saguwa' ga'i du to'o we' kahagad te'ed siye si Tuhan duk ga'i du siye kahagad si me' nabihin. Pegge' ga'i kahagadde me' sanggup Tuhanin palabey amban me' nabinen kuwe' sinulat dem Kitabin! Bang a'ahin ga'i kahagad si Tuhan, magduse iye manamal.

Na pala'us ne kite bi si istori dem Kitab Tawratin.

(Paglista 14) ²⁶ *Pa'in TUHANIN pu si Musa duk si Harun:* ²⁷ “Sumiyan padeheng me' a'a mala'at inin muggutan aku? Takaleku du kēmon bissā me' bangsa Isra'elin nguntarahan aku. ²⁸ Hangkan akahanun siye, ‘Tatantuku ka'ellumkun, pa'in Tuhanin, tatantuku we' tahinangku si ka'am me' bakas pina'inbin: ²⁹ **Matey ka'am tu'u si lahat toho' inin.** Kēmon me' lellahin matey, me' duwempū' tahun ne umulden atawa labi, me' bakas talistahin duk bakas mamuggutan akuhin. ³⁰ Ga' ka'am niya' umasek dem lahat bakas pananggupku patenna'anbin, luwal du si **Kaleb** anak Jepunnehin duk si **Yussa'** anak si Nunin, siye ga'i mamateyin. ³¹ **Bang sabab me' anakbi** bakas pina'inbin we' siniggew siye duk tinaban, bo'oku siye pi si lahat bakas tineyikutanbin supaya siye sinna la'i. ³² Saguwa' ka'am, matey ka'am si lahat toho' inin...’ ³⁵ *Aku, TUHANIN, mamissāhin, duk tantu du hinangku me' pina'inkun si me' a'a mala'at inin pegge' magtipun siye nguntarahan aku. Ubusku siye tu'u si lahat matoho' inin; matey siye tu'u.”*

³⁶ *Ubus, pag balik me' sempū' lella bakas dina'ak si Musa magliling lahatin sabab suwi-suwide mala'at sabab lahatin tabo'ode kēmon me' a'ahin muggutan si Musa. ³⁷ Me' sempū' lella magpalata' suwi-suwi mala'at sabab lahatin, tewwa' saki makamatey bu matey siye. ³⁸ Luwal si Yussa'....duk si Kaleb... ga' matewwa' saki makamateyin (pegge' kahagadde bissā Tuhanin.)*

Kitete si inin we' ga'i ngatu me' a'a Isra'elin kahagad si TUHANIN bisan siye paluwasne amban antanan sultan Misirin duk bo'one ne siye hap taras lahat Kana'an. Ine hinang Tuhanin si me' mangga'i makahagad si lapalnen? Hukuman Tuhan si siyehin, matey siye la'i si lahat matoho' miya'an! Ine jānnen hangkan me' a'a bahi' si a'a Isra'el masa miya'an ga'i umasek si lahat Kana'an? **Pegge' ga'i siye ngatu kahagad si Lapal Tuhan!**

Me' bagayku, la'at te'ed bang a'ahin ga'i ngatu kahagad si Lapal Tuhanin. Kēmon mangga'i mangatu makahagad si iyehin, subey illega we' Tuhanin. Sine-sine ngisas Tuhanin duk ga'i hinangne ine me' pina'inne dem Kitabne masutsihin, kuwe' ēanne Tuhanin dusta'an duk ga'i makajari we' sinakup iye dem pagbaya'an Tuhan salama-lamahin! Ga'i du mabaya' Tuhanin we' niya' pasape' amban iye sabab ga'i pakahagadnen. Mabaya' Tuhanin we' kēmon a'a **kahagad** si me' Aka-aka

Hāp sabab lān pagtimbul bakas minemesnen. Saguwa' dangan-dangan me' a'ahin subey patibūsne di pikilannen. Sine-sine ga'i ngatu kahagad si Lapal Tuhanin, pasape' iye amban Tuhanin salama-lama. Pakalehun bi me' bissā Niyawa Tuhan pinalabeyne amban me' nabinen, pa'inne:

*“Bang takalebi suwala Tuhanin missā ellew inin, da'a ka'am magtuwas atey kuwe' me' kapapu'anbi masaley ga'i ngatu nuhut Tuhanin. Masa miya'an la'i si lahat toho' manamal sinuleyan we' de Tuhanin bang niya' ke tahnangne si siye.....Me' pagkasiku, subey ka'am pahatul-hatul te'ed kaw niya' ka'am lu'u la'atan **pagateybin, duk ga'i kahagad duk tayikutanbi ne Tuhan ma'ellumin!**”* (Hibrani 3:7,8,12; Jabur 95:7-11)

Me' bagayku, hāp isab bakas pakale ka'am ellew inin. Bang amban kahandak Tuhanin si lesson mapaturulin takaleta du bang sa'ingge matey me' mangga'i makahagad si Tuhanin la'i si lahat toho' manamal sa bakas panungga' Tuhanin....

Karayaw iledjiki'an ka'am sasang tapikilbi me' bissā amban Kitab Masutsihin, pa'inne:

*“Me' pagkasiku, subey ka'am pahatul-hatul te'ed kaw niya' ka'am lu'u la'atan **pagateybin, duk ga'i kahagad duk tayikutanbi ne Tuhan ma'ellumin!**”* (Hibrani 3:12)

Wassalam